

Forfatter: Fibiger, Mathilde

Titel: Udrag fra Clara Raphael

Citation: Fibiger, Mathilde: "Clara Raphael", i Fibiger, Mathilde: *Clara Raphael*, udg. af Lise Busk-Jensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1994, s. 304.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-fibiger01-shoot-idm140403938265296/facsimile.pdf> (tilgået 09. april 2024)

Anvendt udgave: Clara Raphael

- Skov på Lolland, hvor Fibiger var huslærerinde, mens hun skrev bogen (Nielsrup?).
- 18 *Hverdagshistorierne*: Thomasine Gyllembourgs (1773-1856) anonyme, af hendes son J.L. Heiberg publicerede fortællinger fik denne genrebetegnelse efter titlen på den bedst kendte: *En Hverdagshistorie* (1828). – *I Skole vidde jeg ikke*: for 1850 var det almindeligt, at middelklassefamiliers piger blev undervist i hjemmet.
- 19 *21de Marts*: 15.000 borgere gik 21. marts 1848 til kongen, Frederik 7., med krav om regeringens afgang og på langere sigt enevældens afskaffelse til fördel for en liberalistisk styrereform; resultatet blev grundloven af 5. juni 1849. – *Krigen*: mod Slesvig-Holsten og Prøjsen 1848-1850. – *Landsoldat(er)*: soldat udskrevet blandt bønderne; før indførelsen i 1849 af alm. værnehæftig påhvilede krigstjenesten alene landbefolkningen. – *laconisk*: kortfaret. – *Conveniens*: det passende.
- 20 *Complimenter*: hofflig smiger. – *Raphael*: Raphael er navnet på en af de syv ærkeengle; med valget af et sådant efternavn synes Fibiger at give sin heltinde en – næsten parodisk – ‘engleagtig’ dimension, men Raphael var også et kendt børgerligt navn i samtiden, bl.a. hed en manufakturforretning på Streget »Raphael & Comp.«.
- 21 *Carl Bernhard(s)*: pseudonym for A.N. de Saint-Aubain (1798-1865), da forfatter til en række fortællinger fra den københavnske dagligdag, Heibergs fætter. – *omversere*: selskabelig samtale om emner af allmen interesse. – *Herskabet*: den stedlige godsjerfamilie. – *Stamherre(n)*: arving til et stamhus, dvs. et gods der udeligt arves af familiens ældste søn. – *Nedladenhed*: en venlighed mod undergivne der samtidig markerer klasseforskellen.
- 22 *Som man maber i Skoven (...)*: ordssprog, jf. Mau 9806. – *Holbergs Simdedisse*: hovedpersonen i Ludvig Holbergs komedie *Den Stundelose* (1731), hr. Vielgeschrey, føler sig overbebyrdet med arbejde uden nogensinde at udrette noget. – *orthodox*: i kirkelig forstand hørende til de præster, der holdt sig til reformationens og Luthers grundlæggende dogmer, i modsætning til fx rationalisterne der læste Bibelen som en morallere, pietisterne der byggede på syndsbevidsthed og vækkelse, humanisterne der – som de samtidige teologer J.P. Mynster og H.L. Martensen – byggede på personlig tro (om Martensen, se n.t.s.48) og grundtvigianerne der byggede på det levende ord. Heiberg mener at kunne identificere denne præst som pastor C.L. Ehrenteich i Våbensted (i brev til Fibiger af 10.11. 1850), hvilken Mathilde dog selv adviser (i brev til søsteren, jf. Marg. Fibiger 1891, s. 78 og 56). – *affecteert*: med et unaturligt, påtaget væsen; Poul M. Møller (1794-1838) skrev kort før sin død »Forberedelser til en

Afhandling om Affektation og en samling »Strøtanker om Affektation« (*Efterladte Skrifter* I-III, 1839-1843, bd. III s. 291-313).

- 23 *Amorer*: el. amoriner, små figurer efter kærlighedsguden Amor i lat. mytologi. – (*Modejorakel*): sede hvorfra ubestridelige sandheder udgår. – *M**: kan være Maribo.
- 24 *Pluralitet(en)*: flertal. – *forskrevet* (...): forskrive: spil på ordets dobbeltbetydning: Clara har forskrevet sig, dvs. skrevet for meget, og samtidig har hun forskrevet sine medmennesker, dvs. overgiver dem til højde. – *Heibergs Himmel*: henytning til J.L. Heibergs versdrama *En Sjæl efter Deden fra Nye Dige* (1841).
- 25 *læse fra Kirke*: læse udgangsbønnen.
- 26 *prøvsk*: dagligdags. – *Opdragels*: Clara forfægter her den fr. prædagog J.-J. Rousseaus (1712-1778) dengang moderne teorier, at opdragelse skal foregå som barnets erfarings- og selvudvikling fremfor opæring efter på forhånd givne normer.
- 27 *Skipper*: for jernbanens udbredelse foregik hovedparten af person- og godstransporten med skib. – *draperet*: beklædt. – *Mariæ Himmel-fart*: måske en af de i perioden udbredte kopier af et af den itali. maler Raphael (1483-1520) Madonna-billeder, hvor Maria ses i himlen (f.eks. »Jomfruens kroning« eller »Den sixtinske Madonna«); historien om Marias liv og opstandelse stammer ikke fra NT; den fortelles i de såkaldte apokryfe evangelier, dvs. tekster som kirken ikke anerkender som ægte, sam. i senere tilkomne legender. – *de Danskes Vei til Røs og Magt*: citat fra Johannes Ewalds »Kong Christian stod ved hoien Maste« (1779) str. 4, l. 1; egl.: »Du danskes Veie. – *M**: *Skrifter*: formentlig Poul M. Möllers *Efterladte Skrifter*, som netop var nyudgivet 1848-1850.
- 28 *At Fruentimmer næst* (...): en af Poul M. Möllers »Strøtanker« fra perioden 1826-1837 (*Efterladte Skrifter* III, s. 242); egl.: skommer maske af. – *Blokshjerg*: bjerg i Harzen, efter folkeetroen samlingssted for heksene sankthansafsten.
- 29 *Hjertesorg*: Chr. Winthers (1796-1876) dobbelte digt »Hjertesorg«: »Hans« og »Hendes« (*Samlede Digtninger* 1860-1872, IV, s. 102-109). – *à propos*: fr.: til sagen, vedrørende denne sag. – *Inclination(er)*: tilbøjelighed, førelske.
- 30 *conjugere(r)*: boje (gram.). – *den bestemt forbigning*: her om den verbale bojnungsform, der udtrykker den afsluttede handling: perfektum. – *seminaristisk(e)*: nedsett. om at udstille overfladiske kunckabber, som uerfarne seminariestuderende. – *sans façon*: fr.: uden videre. – *engagere(r)*: byde op til dans.
- 31 *flau(s)*: flov, åndlos. – *All dette vil jeg give Dig* (...): og *Vig fra mig Sætan!* (...): Matt. 4,9-10.